

İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
ÖZNEL DÜŞÜNME VE DENEME YAZMA / TURK 101 DERSİ ARA SINAVI SORU ÖRNEKLERİ

1. “Bizi bu bencillikten edebiyat kurtarır; şiirler, hikâyeler, romanlar, tiyatro eserleri, denemeler kurtarır. Öteki insanların içlerini bize onlar açar, bize başkalarını onlar duyurur. Bir kimseyi görüp de okuduğumuz romanlardan, gördüğümüz oyunlardan birindeki bir karakteri hatırlarsanız; ‘Ah! Bu bir Anna Karenina! Bu bir Julien Sorel! Bu bir Tartuffel!’ dersiniz; başkalarını içlerinden anlıyorsunuz ve onları kendi içinde, hayalinizde gerçekleştiriyorsunuz demektir. İlim bize dışı öğretir, onun öğrettikleri bizim dışımızda kalır; sanat, edebiyat ise öğretmez, sevdendir, kavratır. Ahlakın istediği de asıl bu sezme, kavrama gücüdür. Edebiyattan geçmemiş insanın hayali işlemez ki kendisinden başkalarının acılarına, dertlerine ortak olabilsin, onlarla ‘hemhâl’ olabilsin.” (Nurullah Ataç, *Günlerin Getirdiği*)

Yukarıdaki metinde insanın başkalarını anlayıp onlarla empati kurmasında edebiyatın katkısı vurgulanmaktadır. Bu düşünceden hareketle, paragrafın öncesinde yer alabilecek “edebiyatın insan hayatındaki yeri ve insanı nasıl etkilediği” üzerine ilgi çekici bir giriş paragrafı yazınız. Yazacağınız paragrafta kendi düşüncelerinize yer vererek metindeki düşünceye anlamlı ve doğal bir geçiş sağlamaya dikkat ediniz. (100 sözcük)

2. “Şiir değiştirir insanı. Bir okuyucu sevdiği şairi tanımadan başka, tanıdıktan sonra başka bir insandır. Çok sevdiğiniz, sizi sarhoşe çeviren şiirlerle ilk karşılaşmalarınızı düşünün. Gece ise uykunuz açılmıştır. Bir daha okumak, ezberlemek, yakınlarınıza dinletmek istersiniz okuduğunuz şiiri. Yaşama istekleriniz artmıştır [...] Bir coşku, bir katkıdır yaşamanıza. Şiirin size verdiği coşkunun nedeni, duyarlılığınızı dile getirmesi, kendinizde var sandığınız duyguları çözümlemesidir.

Şiirin, yalnız şiirin yüklendiği bir görev daha vardır. Şairler her şeyden önce sözcüleridir bir toplumun. Şairler derken, şairleri bilerek öbür edebiyatçılardan çekip ayırıyorum. Romancılar, hikâyeciler olsun; tiyatro yazarları, denemeciler, eleştirmeciler olsun; önce şiirde ararlar kismetlerini. Şiirin üstesinden gelemeyince sonradan yönelirler öbür türlere. İçlerinde hiç şiir yazmadım diyenlerin de araştırarak olursanız iyi bir şiir okuyucusu olarak akrabalığı vardır şiirle. Onun içindir, şairlerin dışında kalan bütün bu edebiyatçıların yetişmelerinde, ilk gençliklerinde yararlandıkları şairlerin etkilerini, yaşadıkları sürece bütün yazdıklarında sürdürdükleri görülür.” (Necati Cumalı, “Şiirin Yararı”)

Yukarıdaki metni deneme türünün özellikleri bakımından inceleyiniz. İncelemenizde metnin konusunu, yazarın konuya yaklaşımını, kişisel görüş ve yorumlarını ortaya koyuş biçimini, kesin yargı ve kanıtlama kaygısı taşıyıp taşımadığını, okuyucuyla kurduğu iletişimi ve dil-anlatım özelliklerini değerlendiriniz. Değerlendirmelerinizi metinden örneklerle destekleyiniz. (100 sözcük)

3. "Ben kendi hesabıma, bir kitaba başlamadan önce onun yazarı hakkında bilgi edinmek istemem. Ne yapayım onun doğum tarihini, nerede okuduğunu, ne iş gördüğünü? Bana ne bunlardan? Ben kitaptaki düşüncelere, o düşüncelerin bana hissettirdiklerine bakarım. Kitap beni sarsıyor mu, içimde yeni bir pencere açıyor mu; önemli olan budur. Gerisi benim gözümde sadece lüzumsuz bir ayrıntı yığınının ibarettir." (Nurullah Ataç, *Karalama Defteri*)

Yukarıdaki metinden hareketle deneme türünün özelliklerini dikkate alarak kendi görüşlerinizi ortaya koyduğunuz bir paragraf yazınız. Paragrafınızda, verilen metindeki düşünceyle bağlantı kurunuz ve düşüncelerinizi örneklerle destekleyiniz. Yazınızda deneme türünün dil ve anlatım özelliklerini gözetiniz. (150 sözcük)